

bruer

Veilige plek voor vluchtelingen

'Geen papa' stamelt hij

Bij elk asielzoekerscentrum hoort een basisschool. Een van die scholen is De Kameleon in Velp.

Tekst Richard Hassink Beeld Ed van Rijswijk

Het is tien uur als de 11-jarige Saïd de klas komt binnenwandelen. “Zo Saïd, kon je je bed niet uitkomen vanochtend?”, vraagt juf

Mathilde terwijl ze een arm om de jongen heen slaat. Saïd kijkt haar slaperig aan maar zegt niets. “Morgen wel op tijd, hè?” Als ze ziet dat hij het begrepen heeft, zegt ze bemoederend: “Ga maar lekker zitten.” Mathilde Hoes draait samen met haar collega Catalin Szabo de taalklas van De Kameleon in Velp. Deze openbare basisschool verzorgt sinds april dit jaar het onderwijs voor kinderen van vluchtelingen die in het nabijgelegen asielzoekerscentrum zijn ondergebracht. Dat Saïd zo laat is heeft alles te maken met zijn situatie, legt Hoes uit. “Hij is vorig jaar samen met zijn neef van 19 gevlucht uit Egypte. Dit asielzoekerscentrum is al zijn derde plek in Nederland, dit is dus ook zijn derde school. Verder zijn de leefomstandigheden in het asielzoekerscentrum voor een kind verre van ideaal. Door de wisselingen, de onzekerheid en de omstandigheden heeft hij eet- en slaapproblemen. En als er dan geen ouder is die maatregelen neemt, dan verslaapt een kind zich.” Marc Nieuwland, locatieleider van De Kameleon, vertelt dat de communicatie met de familie van de kinderen uit de taalklas soms inderdaad wat gebrekkig verloopt. “Toen we na de meivakantie op maandag wilden beginnen, ontbrak de helft van de kinderen. Die hadden even niet door dat de vakantie voorbij was”, zegt hij lachend.

Na veertig weken moeten de kinderen een woordenschat hebben van 2000 woorden

‘Ruzies kun je met deze kinderen niet goed uitpraten vanwege de taalbarrière’

Nederland telt 59 opvanglocaties voor in totaal 22.865 asielzoekers. Deze mensen zijn vooral afkomstig uit landen als Syrië (38%), Eritrea (12%), Irak (5%), Afghanistan (5%) en Somalië (4%). Iets minder dan een kwart (5003) is tussen de 4 en 18 jaar. Net als voor Nederlandse kinderen geldt voor deze kinderen de leerplicht. Aan elk asielzoekerscentrum is een basisschool gekoppeld, maar ouders mogen in principe ook zelf een school voor hun kind kiezen.

Gezinshereniging

Via Scholengroep Veluwezoom, de stichting waar De Kameleon toe behoort, kreeg Nieuwland eind vorig jaar het verzoek om een taalgroep op te starten voor de kinderen van vluchtelingen die vanaf eind maart 2015 in asielzoekerscentrum Velp ondergebracht zouden worden. “Het is heel mooi als je de kans krijgt om als team iets te betekenen voor kinderen die het zo moeilijk hebben”, zegt hij. In een mum van tijd werden alle voorzieningen getroffen. Nieuwland had aanvankelijk een oud schoolgebouw in het vizier als locatie, maar zag daar later vanaf. “Normaal gesproken is ongeveer tien procent van de asielzoekers tussen de 4 en 12 jaar, maar in asielzoekerscentrum Velp blijken er relatief veel vaders te zitten die wachten op gezinshereniging. Daardoor kwam dat aantal niet uit op 24 maar op negen.” Vanwege dat kleine aantal werd gekozen voor de ruimte van de naschoolse opvang die in hetzelfde gebouw gevestigd is als de basisschool. Ook de personeelsbezetting werd in een vloek en zucht geregeld. Nieuwland: “We hebben binnen de twaalf scholen van Scholengroep De Veluwezoom gezocht naar leerkrachten die ervaring hadden met dit onderwijs.” Die ervaring werd gevonden bij Mathilde Hoes en Catalin Szabo die eind jaren negentig beide enkele jaren taalklassen draaiden voor kinderen van de vier asielzoekerscentra die destijds gehuisvest waren in de gemeente Rheden. Hoes betreurt dat ze groep 4/5 van basisschool Annie M.G. Schmidt in Dieren moest achterlaten, maar staat vierkant achter haar keuze. “Kwetsbare kinderen structuur en een veilige leeromgeving bieden, dat geeft mij veel voldoening.”

Inmiddels doet Hoes dat nog maar voor zes kinderen, want in de meivakantie, vier weken na de start, ‘verdwenen’ drie kinderen. “Een meisje uit Albanië werd overgeplaatst en twee broertjes uit Irak moesten terug naar een

asielzoekerscentrum in Parijs”, vertelt Hoes.

“Ik kreeg de melding in mijn vakantie en heb de kinderen niet meer gezien. Dat kwam wel even binnen. Voor mezelf, maar vooral omdat ik me dan zorgen maak over de kinderen. Die moeten weer naar een ander land terwijl ze net aan het aarden waren.”

Door gezinshereniging en jonge kinderen die instromen uit het asielzoekerscentrum zal het aantal in de taalklas van de Kameleon straks ook wel weer toenemen. Hannelore Bruggeman, directeur-bestuurder van de scholengroep waar De Kameleon in Velp onderdeel van is, vertelt dat ze elk kwartaal met de gemeente Rheden om tafel zit om te spreken over de aanvulling van de rijksbijdrage. De taalgroep kost ongeveer 75.000 euro per jaar.

Sirene

Voor het schoolgebouw van De Kameleon staat een grote, blinkende brandweerauto. Op de achterbank van de cabine legt een brandweerman aan de zes kinderen uit Syrië, Afghanistan, Mongolië, Nigeria en Egypte uit waar het gereedschap en voorwerpen in de truck voor dienen. De kinderen lijken er niet veel van te begrijpen en kijken de man wazig aan. Niet vreemd, ze hebben per slot van rekening nog niet zo heel lang Nederlandse les en de brandweerman gebruikt veel moeilijke woorden. Maar als hij de sirene aanzet, heeft hij hun aandacht te pakken. Ze schrik-

ken van het harde geluid en barsten in lachen uit.

Hoes vindt de sfeer in de groep het allerbelangrijkste. “Deze kinderen hebben allemaal te maken met verlies, met achterlaten van hun familie, van hun omgeving, van hun vriendjes, hun spullen. Daarom doe ik mijn best om samen plezier te maken, zodat ze ook even hun ellendige situatie vergeten.”

Maar zit ze er natuurlijk ook om kinderen Nederlands te leren. Na veertig weken moeten de kinderen zich uit kunnen drukken in het Nederlands en een basiswoordenschat van 2000 woorden hebben. Na dat jaar is het de bedoeling dat ze instromen in het reguliere onderwijs. Hoes weet vanuit het verleden dat deze kinderen niet altijd terecht komen in klassen met leeftijdsgenoten. “Daarvoor hebben ze vaak toch iets te veel achterstand opgelopen.” Hoes doet dagelijks rekenwerk met de kinderen, vooral cijferend rekenen uit De wereld in getallen. “Met verhaalsommen hoef je niet aan te komen, die snappen ze niet. Voordeel is ook dat ze met die ■

Catalin Stabo draait samen met Mathilde Hoes de taalklas van de Kameleon in Velp.

Mathilde Hoes 'Deze kinderen hebben allemaal te maken met verlies. Daarom doe ik mijn best om samen plezier te maken.'

sommen succeservaringen opdoen en op hun eigen niveau aan het werk kunnen." Omdat er minder leerlingen zijn dan verwacht, konden er niet twee (leeftijds)groepen geformeerd worden, zodat de leeftijdsverschillen onderling groot zijn. En daarvoor is er ook een groot niveauverschil. "Daar komt bij dat je soms niet doorhebt op welk niveau een kind zit, ondanks de instaptoetsen die we doen", legt Hoes uit. "Zo kwam ik er van de week pas achter dat een van de Syrische meisjes een hoger rekenniveau heeft dan ik dacht. Omdat ze ingrijpende dingen heeft ervaren en doordat ze de taal nog niet machtig is, werd dit niet meteen duidelijk."

Geen papa

Als de kinderen even later op krukjes rond het digibord zitten, is het tijd voor een taalles over familie. Hoes loopt samen met

de kinderen door de lesstof. Ze vraagt aan Kula, het 6-jarige Nigeriaanse jongetje, of zijn vader ook in Nederland is. "Geen papa", stamelt hij. De andere kinderen kijken hem vragend aan, maar Kula houdt vol dat hij geen vader heeft.

"Gisteren zijn we op huisbezoek geweest in het asielzoekerscentrum bij de families van drie leerlingen", vertelt Hoes. "Ook bij de moeder van Kula." Die huisbezoeken gaan de twee leerkrachten vaker afleggen. "Dat is echt nodig, omdat je dan pas goed inzicht krijgt in de gezins situatie. En het biedt de mogelijkheid om samen met een tolk problemen van de kinderen in de klas bespreken." Hoes merkt dat ze na zo'n huisbezoek haar leerlingen nog beter begrijpt en nog meer geduld voor ze op kan brengen als het in de klas een keertje misgaat. Want onderlinge ruzies komen regelmatig voor. "Verschil is dat je met deze kinderen ruzies niet goed kunt uitpraten vanwege de taalbarrière. Dat maakt het extra lastig. Soms zet ik kinderen dan maar gewoon even uit elkaar."

Over het algemeen gaan de kinderen graag naar school, merkt Hoes. Toch ziet ze ook regelmatig dat de kinderen in zichzelf gekeerd zijn. "Dan hoor ik later dat ze zich, samen met hun ouders, zorgen maken over hun toekomst en hun verblijfsstatus. Heel schrijnend, dat zijn zorgen die een kind op die leeftijd niet zou mogen hebben." Tijdens de pauze pakken alle kinderen hun rugzakje en halen daar een broodtrommel en een pakje drinken uit, behalve Saïd. Hij heeft niets bij zich. Maar een van de Syrische meisjes geeft hem een appel. En van een ander meisje mag hij een paar slokjes van haar druivensap. Als hij dat op heeft, gaapt hij eens flink. ■

De namen van de kinderen zijn om privacyredenen en op verzoek van COA (Centraal Orgaan Asielzoekers) gefingeerd.

Door hun ervaringen en taalachterstand is het niveau van kinderen niet altijd direct duidelijk